

Job 4 (van 5) – De God van Job

- Lezing: Job 38:1-11, Job 39:13-18, Job 40:25-32

¹Toen antwoordde de HEER Job vanuit een storm. Hij zei:

²‘Wie is het die mijn besluit bedekt
onder woorden vol onverstand?

³Sta op, Job, wapen je;

Ik zal je ondervragen, zeg Mij wat je weet.

⁴Waar was jij toen Ik de aarde grondvestte?
Vertel het Me, als je zoveel weet.

⁵Wie stelde haar grenzen vast? Jij weet dat toch?
Wie strekte het meetlint over haar uit?

⁶Waar zijn haar sokkels verankerd,
wie heeft haar hoeksteen gelegd,

⁷terwijl de morgensterren samen jubelden,
de hemelbewoners juichten van vreugde?

⁸En wie sloot de zee af met een deur,
toen ze uit de schoot van de aarde brak?

⁹Ik hulde haar in een gewaad van wolken
en omwond haar met donkere nevels.

¹⁰Ik legde haar mijn grenzen op
en sloot haar af met deur en grendelbalk,

¹¹en zei: “Tot hier en niet verder,
dit is de grens die Ik je trotse golven stel.”

¹³Het struisvogelvrouwtje staat vrolijk te klapwieken,
maar met haar slagpennen en veren is zij nog geen ooievaar.

¹⁴Ze legt haar eieren op de grond
en laat haar legsel door het zand verwarmen;

¹⁵Ze vergeet dat een voet het kan breken,
dat een wild dier het kan vertrappen.

¹⁶Ze is hard voor haar jongen, alsof ze niet van haar zijn,
onverschillig of haar moeite misschien voor niets geweest is,

¹⁷want God heeft haar elk inzicht onthouden
en haar niet met wijsheid begiftigd.

¹⁸Maar wanneer ze opspringt en wegsnelt,
lacht ze paard en ruiter uit.

²⁵Kun jij Leviatan met een haak op de kant trekken
en met een koord zijn tong beteugelen?

²⁶Kun jij een touw door zijn neus halen
en met een priem zijn kaak doorboren?

²⁷Zou hij jou bidden en smeken
en vriendelijke woorden tot je richten?

²⁸Zou hij een verbond sluiten met jou,
zodat jij hem voortaan als knecht kunt hebben?

²⁹Kun je met hem spelen als met een vogel,

hem aan een touw houden, voor je dochters?

³⁰Zal het vissersgilde over zijn prijs onderhandelen
en hem tussen de kooplieden verdelen?

³¹Kun jij speren in zijn huid planten
en een harpoen door zijn kop steken?

³²Waag het eens hem aan te raken –
weet wel: het zou je laatste strijd zijn.

Preek

Lieve mensen,

Afgelopen dinsdag zochten Marie José en ik verkoeling in Fenix, het kunstmuseum over migratie op Katendrecht. Het was zowel door de koelte als de kunst een verademing. Eén van de werken die we daar zagen was een houtsnede van de Zuid-Afrikaanse kunstenaar William Kentridge. Hij is altijd al bezig met het thema 'migratie' en dit werk trof me vooral door de tekst die er op stond.

Slide:

Je ziet een zwart-wit beeld van een mens met z'n hele hebben en houwen op het hoofd. Duidelijk in beweging. Een vluchteling. Titel van dit werk: Refugees – God's opinion is unknown. Gods mening is onbekend. Een intrigerende zin, waar ik nog steeds op kauw. Waarom schrijft Kentridge dat? Want God zegt juist heel veel over vluchtelingen en verschoppelingen. Is het een zin die politici en andere mensen gebruiken om neutraal of zelfs afwijzend te reageren op de komst van vluchtelingen? Of bedoelt de kunstenaar dat hij niet begrijpt waarom God niet ingrijpt? En zomaar zat ik weer met mijn gedachten bij Job.

...

Het werd wel tijd dat God een keer ging spreken. 35 hoofdstukken lang zijn mensen aan het woord geweest. Ze spraken vooral over God. De vrienden. Job. En niet verstandelijk en koel, maar hartstochtelijk en bevlogen. Diep existentieel ook. Vooral Job. Maar het ging over God. Het zijn beschouwingen van onderaf, zo zou je kunnen zeggen. Wat is nou Gods mening over die gesprekken? En over de situatie van Job? Hoe zit God daar in?

Nou, daar komen ze achter. Of ... toch niet? De gesprekken zijn diep gegaan. En mondden vooral uit in de waarom-vraag. Allemaal verklaringen passeerden de revue. Maar ze zijn er niet uit gekomen. Dus ligt die vraag nog op tafel. Mijn God, waarom? Waarom hebt U mij verlaten? Waarom overkomt me dit alles? Waarom lijd ik onschuldig?

Je houdt je adem in als God het woord neemt. Wat is *God's opinion*? Over het lijden van Job? Over het lijden in deze wereld?

God neemt je in ieder geval serieus in die vraagstelling. Hij behandelt Job als een gelijkwaardige gesprekspartner. Zowel in 38:3 als in 40:7 zegt God: 'sta op Job, wapen je.' Recht tegenover God. Niet weglopen nu. Nu zal Ik je antwoorden. God heeft je vraag gehoord. En Hij neemt de tijd voor je.

Maar ja, met dat je voor God staat lijkt de verwijdering te beginnen. Want God gaat vragen stellen. Retorische vragen. Eindeloos veel. Meer dan 70 vragen. En in die vragen wordt God steeds groter. Hij lijkt in niks op jou, klein mens. God is groter. Veel groter. Je krimpt ineen. Wat moet je nou met zo'n antwoord?

Het begint er al mee dat God niet in het zachte suizen verschijnt, zoals aan Elia op Horeb of Adam in de hof van Eden. Nee, in een storm!! En niet alleen de vorm is overdonderend. Maar ook de inhoud. God leest Job, jou en mij de les. Wat weet je nou eigenlijk van Mij?

En dan laat God zijn macht zien. Zoals ik al aangaf voorafgaand aan de lezing door Tigist. Alles komt uit zijn handen. En is in zijn handen. Hij is schepper en onderhouder van de wereld. Zo laat Hij zich zien. De niet levende natuur, zoals water, vuur, aarde en lucht. De oerelementen. Ze zijn geen krachten in zichzelf. God gaat er over. En de levende natuur. Al die pracht aan bloemen en dieren. God heeft ze gewild en leidt hun bestaan.

Dat gaat om de schoonheid van dat alles. Maar ook de vernietigende kracht van de schepping is niet buiten God om. Hij roept twee beelden uit Jobs tijd op van duistere machten. In oudere vertalingen werden ze klein gemaakt. Nijlpaard en krokodil. Maar het is veel groter. Het monster uit de bergen en het monster uit de zee. Behemot en Leviatan. Het staat voor de vernietiging, het nietsontziende. Beeld van Gods tegenstander. Duivelse chaos. Het meest oncontroleerbare voor mensen. Maar God is groter. Het valt allemaal onder zijn bestuur. Hij houdt de controle.

God laat dus zijn macht zien, in al die beelden en die tientallen vragen. En zet Job zo op z'n plek. Niet per se onvriendelijk. Meer als een onderwijzer, die laat zien dat je nog niet zoveel weet. En je uitdaagt om meer te weten te komen. En dan God te aanbidden om al dat geweldige dat Hij gemaakt heeft. En waar Hij nog steeds de hand in heeft. Zichtbaar in is.

Maar goed, Job krijgt dus geen antwoord. Hij krijgt een openbaring van God, waarin die nog groter en het kwaad nog onbegrijpelijker wordt. En toch voelt Job zich getroost (42:6). Dat zit hem er in dat hij

weet dat het God niet uit de hand loopt. En dat alles wat je overkomt uiteindelijk niets zegt over de liefde van God. En de betrokkenheid van God.

Wat heel opvallend is, is het gebruik van de naam van God in het boek Job. In het spreken van Job en zijn vrienden gebruiken ze de benamingen 'God' en 'de Ontzagwekkende'. Ze spreken niet alleen over God. Maar ze zetten Hem ook nog eens op grote afstand. Maar God wil niet op afstand. Hij wil juist dichtbij zijn. Hij beschrijft zijn macht in deze hoofdstukken niet, om jou te kleineren. Maar om je vertrouwen te geven. God is zo groot en zo machtig. Denk je nou echt dat iets Hem uit de hand kan lopen?

God antwoordt Job niet als de Ontzagwekkende, op afstand. Nee: ineens klinkt hier weer de eigennaam van God. JHWH. Ik ben er. Ik zal er zijn. Ik zorg voor je. Ik ben betrokken. Dat is het bouquet dat uit die naam naar je toe geurt. En juist die JHWH geeft hier een inkijkje in zijn macht. Roept je op om de krachten van de natuur tot je te nemen. Van ongelooflijke schoonheid tot vernietigende razernij. Van oogverblindend licht tot adembenemende duisternis. Alle facetten van zijn heerlijkheid. En in zijn naam geeft Hij aan, dat Hij al zijn macht zal inzetten voor jou, zijn schepsel, zijn kind.

Dat is geen antwoord op de vraag van Job. Maar het gaat hier om de ontmoeting. En in die ontmoeting mogen de vragen gesteld worden. God heeft veel ruimte gegeven. En doet dat nog. Klaag maar, vraag maar. Schelden en boosheid. Daar is ruimte voor. En tijd. En als God dan komt, dan vult Hij de ruimte met zichzelf. Hij geeft geen antwoord, Hij geeft zichzelf. En daar kan je het mee doen. Daar kan je het echt mee doen!

Ik moest bij het lezen van Job vaak denken aan die prachtige woorden van Paulus in Romeinen 8. Ik vermoed dat Paulus Job goed gelezen en doordacht heeft. Want ook hij heeft het over de zinloosheid van het lijden:

Slide: ¹⁹De schepping ziet er reikhalzend naar uit dat de luister van Gods kinderen openbaar wordt. ²⁰Want de schepping is ten prooi aan zinloosheid, niet uit eigen wil, maar door Hem die haar daaraan heeft onderworpen. (Romeinen 8)

Zinloosheid. Dat wat Job overkwam. Dat wat ons vaak overkomt. Zinloos is het lijden en de pijn en het verdriet en de chaos in de wereld. Zinloos, maar niet zonder hoop! Want God geeft geen antwoord, maar Hij geeft zichzelf. Paulus is van na Jezus! Hij heeft met eigen ogen gezien dát God zichzelf geeft en hóé God zichzelf geeft. En dan kan Paulus dat hoofdstuk eindigen met die jubelzang, dat God ook in alles wat ons overkomt niet loslaat.

Slide: ³¹Wat moeten wij hier verder over zeggen? Als God voor ons is, wie kan dan tegen ons zijn? ³²Zal Hij, die zijn eigen Zoon niet heeft gespaard, maar Hem omwille van ons allen heeft prijsgegeven, ons dan met Hem ook niet alles schenken? ³³Wie zal Gods uitverkorenen aanklagen? God zelf spreekt hen vrij. ³⁴Wie zal hen veroordelen? Christus Jezus, die gestorven is, meer nog, die is opgewekt, zit aan de rechterhand van God en pleit voor ons. ³⁵Wat zal ons scheiden van de liefde van Christus? Tegenspoed, ellende of vervolging, honger of armoede, gevaar of het zwaard? ³⁶Er staat geschreven: 'Om U worden wij dag na dag gedood en afgevoerd als schapen voor de slacht.' ³⁷Maar wij zegevieren in dit alles glansrijk dankzij Hem die ons zijn liefde heeft bewezen. ³⁸Ik ben ervan overtuigd dat dood noch leven, engelen noch machten noch krachten, heden noch toekomst, ³⁹hoogte noch diepte, of wat er ook maar in

de schepping is, ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die Hij ons bewezen heeft in Christus Jezus, onze Heer. (Romeinen 8)

Dat is het. Dat is het. Geen antwoord. Maar wel verbinding. Wat er ook gebeurt en wat je vragen ook zijn. God is er bij. Hij laat niet los.

Amen